

EXPUNERE DE MOTIVE

1. Titlul proiectului de act normativ

Lege pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă

2. Motivul emiterii actului normativ

2.1. Situația actuală

Analiza aplicării Ordonanței de urgență a Guvernului nr.51/2008 privind ajutorul public judiciar, de la data intrării ei în vigoare și până în prezent, reflectă un impact pozitiv major în materializarea accesului efectiv la justiție, fiind receptat favorabil atât în rândul justițiabililor, cât și al autorităților judiciare.

La data adoptării sale, instituția ajutorului public judiciar s-a fundamentat, din punct de vedere al finanțării, pe o serie de venituri care, potrivit legislației în vigoare la acea dată, intrau în bugetul statului. Este vorba despre sumele provenind din taxele judiciare de timbru, amenzile judiciare, impozitele încasate din onorariile avocaților, ale notarilor publici și ale executorilor judecătorești.

Ulterior adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr.51/2008, începând cu luna aprilie 2009, cea mai importantă parte a acestor venituri a fost trecută (prin Legea nr. 76/2009) la bugetele locale (și anume sumele provenind din taxele judiciare de timbru și 25% din sumele provenind din impozitele încasate din onorariile avocaților, ale notarilor publici și ale executorilor judecătorești), fără a se stabili prin lege o nouă sursă de finanțare a ajutorului public judiciar. Efortul bugetar substanțial necesar pentru susținerea acestei forme de sprijin, suprapus peste pierderea unor categorii de venituri de la bugetul statului are un impact negativ asupra deficitului bugetar.

În același timp, în contextul dificultăților generale cauzate de efectele crizei economice, este necesară restrângerea cheltuielilor bugetare, pentru asigurarea stabilității economice și pentru îndeplinirea angajamentelor României față de organismele financiare internaționale.

2.2. Schimbări preconizate

Este necesară reconsiderarea categoriilor de persoane cu vocație să se califice pentru obținerea ajutorului public judiciar, în sensul creșterii exigențelor cu privire la aprecierea „stării de nevoie” care justifică acest sprijin. Astfel, se propune **scăderea plafonului maxim de venit sub care justițiabilii au dreptul de a obține sprijin de la stat:** de la 500 lei la 300 lei/membru de familie pentru avansarea în întregime de către stat a sumelor necesare procesului, și de la 800 la 600 lei / membru de familie pentru avansarea de către stat a 50% din aceleași sume.

Totodată, se propune reducerea plafonului maxim în limita căruia se acordă ajutorul public judiciar, **de la echivalentul a 12 salarii minime brute pe țară, la nivelul a 10 astfel de salarii.** Corelativ acestei reduceri însă, se exclud din acest plafon eventualele reduceri pe care instanța le acordă pentru taxa judiciară de timbru, limitarea urmând să fie aplicabilă numai în ceea ce privește acele forme de ajutor public judiciar care presupun avansarea sumelor din bugetul statului - plata onorariului avocatului, plata expertului, traducătorului sau interpretului și plata onorariului executorului judecătoresc. În același timp, în privința taxei judiciare de timbru, modificarea va conferi judecătorului posibilitatea de a aprecia, la speță, dacă o anumită taxă de timbru stabilită la valoare are un quantum rezonabil și, în cazul unor valori foarte ridicate, să dispună reducerea acesteia până la un nivel rezonabil, fără a fi limitat în decizia sa de plafonul stabilit prin art.7.

De asemenea, pentru o mai mare adaptabilitate a instituției ajutorului public judiciar, în funcție de situația economică generală, de nivelul de trai și de posibilitățile bugetare, se propune crearea temeiului juridic pentru ca, pe viitor, sumele ce constituie plafon maxim să poată fi modificate – mărite sau micșorate - prin hotărâre a Guvernului.

În contextul crizei economice, luarea urgentă a unor măsuri de limitare a deficitului bugetar este necesară pentru asigurarea stabilității financiare și pentru prevenirea creșterii deficitului bugetar. În lipsa unor asemenea măsuri, menținerea nivelului actual al cheltuielilor bugetare destinate acordării ajutorului public judiciar sau chiar creșterea acestui nivel riscă să genereze dificultăți în plata creanțelor rezultate din acordarea acestei forme de sprijin, afectând funcționarea instituției înseși, cu efecte negative generale asupra desfășurării proceselor. Pe de altă parte, este necesar ca resursele bugetare disponibile să fie concentrate către acea categorie de justițiabili care se află într-o nevoie reală de sprijin financiar datorită situației materiale, și anume a celor care au venituri cu adevărat mici, sub 600 lei/membru al familiei.

3. Impactul socio-economic al proiectului de act normativ

3.1. Impactul macro-economic -

3.2. Impactul asupra mediului de afaceri

Nu este cazul.

3.3. Impactul social

Proiectul de act normativ va afecta o parte din actualii beneficiari ai persoanelor cu un venit sub-mediu al veniturilor, mai precis persoanele al căror venit pe membru de familie este situat între 600 și 800 lei.

3.4. Impactul asupra mediului

Nu este cazul.

4. Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (5 ani).

Mii lei						
Indicatori	Anul curent	Următorii 4 ani				Media pe 5 ani
1	2	3	4	5	6	7
	2011	2012	2013	2014	2015	
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:						
a) buget de stat, din acesta:						
(i) impozit pe profit						
(ii) impozit pe venit						
b) bugete locale:						
(i) impozit pe profit						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
(i) contribuții de asigurări						
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:	-1.290	-1.720	-1.634	-1.552	-1.552	-1.223
a) buget de stat, din acesta:	-1.290	-1.720	-1.634	-1.552	-1.552	-1.223
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii	-1.290	-1.720	-1.634	-1.552	-1.552	-1.223
b) bugete locale						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
3. Impact financiar, plus/minus, din care:						
a) buget de stat						

b) bugetele locale						
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare						
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare	Se estimează că impactul financiar va fi de diminuare a cheltuielilor bugetare alocate de la bugetul de stat ca urmare a scăderea plafonului maxim de venit sub care justițiabilii au dreptul de a obține sprijin de la stat: de la 500 lei la 300 lei/membru de familie, respectiv de la 800 lei la 600 lei/membru de familie.					

5. Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

5.1. Proiecte de acte normative suplimentare

Nu este cazul.

5.2. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în materie

Prezentul proiect de act normativ modifică un act normativ de transpunere a Directivei CE 2003/8 a Consiliului din 27 ianuarie 2003 de îmbunătățire a accesului la justiție în litigiile transfrontaliere prin stabilirea unor norme minime comune privind asistența judiciară acordată în astfel de litigii, fără a afecta compatibilitatea actului normativ intern cu documentul comunitar, care nu impune statelor membre vreo condiție în privința criteriului obiectiv de apreciere a stării de nevoie care justifică acordarea ajutorului public judiciar.

5.3. Decizii ale Curții Europene de Justiție și alte documente

Nu este cazul.

5.4. Evaluarea conformității

Nu este cazul.

5.5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente

Nu este cazul.

6. Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

6.1. Procesul de consultare cu organizațiile neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate.

6.2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și modul în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ

Nu este cazul.

6.3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative

Nu este cazul.

6.4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente

6.5. Proiectul de act normativ a fost avizat favorabil de Consiliul Legislativ prin avizul nr.177/23.02.2011.

7. Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ

7.1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ

Proiectul de act normativ a fost afișat, începând cu data de 20 mai 2010, pe pagina de Internet a Ministerului Justiției, aflându-se, de la acea dată, în dezbateri publice.

Proiectul de act normativ a fost transmis pentru aviz Consiliului Superior al Magistraturii.

7.2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice

Nu este cazul.

8. Măsuri de implementare a proiectului de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale – înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente

Proiectul de act normativ prevede extinderea atribuțiilor Ministerului Justiției și poate justifica înființarea unui nou compartiment în cadrul acestuia, la nivel de direcție (generală) sau serviciu.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege alăturat, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM – MINISTRU

EMIL BOC